

Egy osztrák miniszter is résztvett a szokolhamisításban?

A bécsi szociálisták interpellálni akarnak ebben az ügyben.

(A Délmagyarország bécsi tudósítójától.) Bécsi politikai körökben pénteken az a hír terjedt el, hogy a szociáldemokraták parlamenti klubja a jövő hét folyamán sürgős interpellációt fog intézni az osztrák kormányhoz a négy év előtti Mészáros-féle Grác melletti szokolhamisítással kapcsolatban.

Egy bécsi lap szerint ugyanis a francia és csehszlovák kormányok állítólag pozitív bizonyítékokkal rendelkeznek arra vonatkozólag, hogy egy nemrégiben demisszionált keresztény-szociális miniszter, továbbá egy jobboldali körökben igen ismert ügyvéd és több stájerországi közhivatalnok segítettek annakidején a hamisítókknak a hamis bankjegyek forgalombahozatalánál. A hamis bankjegyeket

állítólag maga a volt miniszter hozta Bécsbe.

A Konstantinápolyban tartózkodó Mészáros Gyula tanár erre vonatkozólag állítólag bizonyos aktákat adott át ügyvédjének és a francia kormány ezeknek alapján új fordulatot vár a szokolhamisítás ügyében. A szociáldemokraták félnek attól, hogy Ausztria is könnyen bonyodalmak középpontjába kerülhet, ezért határozták el, hogy a parlamentben ismét szóváteszik az ügyet.

Ezeket az állításokat természetesen konkrét formában momentán ellenőrizni nem lehetett, tény azonban az, hogy bécsi politikai körökben sokat beszéltek erről. A közeljövő meghozza a világosságot ebben az ügyben is.

(sz. p.)

Megkezdtek

a rókusi vasúti műhely gépeinek leszerelését

A város és a kamara újabb együttes akciója.

Két héttel ezelőtt dr. Somogyi Szilveszter polgármester vezetésével küldöttség járt Walkó Lajos kereskedelemügyi miniszternél, hogy a rókusi államvasúti műhely megtartását kérje. A takarékosági bizottság tudvalevőleg a műhely feloszlását határozta el. A kereskedelemügyi miniszter a küldöttségnek, amelyben a kamara részéről Wimmer Fülöp elnök, az ipartestület részéről Körmendy Mátyás és Balogh Péter vett részt s amelyhez Kószó István államtitkár is csatlakozott, azt a választ adta, hogy az elhangzott érvekre való tekintettel kísérletet tesz a rókusi műhely megmentésére. Azóta a szegedi érdekeltek arról értesültek, hogy a miniszter meg is kereste a Máv. igazgatóságot, de az igazgatóság támaszkodva a takarékosági bizottság határozatára, továbbfolytatta a rókusi műhely leépítését,

onnét a még megmaradt munkások közül a nőtlenek egyrészt elhelyezte és a gépek leszerelését is megkezdte.

Erre való tekintettel a kamara és az ipartestület képviselői pénteken újból megjelentek a polgármesternél és megállapodtak abban, hogy a város és a kamara közösen újabb sürgős felterjesztést intéznek a kereskedelemügyi miniszterhez, amelyben hivatkoznak arra, hogy a takarékosági bizottság intézkedéseivel szemben az egyes szakminiszterek az ügyeket a minisztertanács elé vihetik. A város és a kamara azt kéri Walkó kereskedelemügyi minisztertől, hogy a küldöttség előtt tett kijelentéséhez képest gyakorolja Szeged érdekében ezt a jogát és akadályozza meg a rókusi műhely tervezett megszüntetését.

Letartóztattak 3 román börtönigazgatót.

Operett-fogház Galacban. — Pezsgős dáridók, házasságok, lakomák a börtönben.

Bukarest, június 11. A hivatalos lap rendelet közi, amely Cernat őrnagy börtönügyi felügyelőt, akit sorozatos visszaélései miatt letartóztattak, végleg elmozdítja állásából. Cernat letartóztatása után néhány fogházigazgató is börtönbe került, mert Cernattal összejárva különböző visszaéléseket követtek el. A letartóztatottak között van Theodorescu, a doftanai és Cecca, a galaci fogház igazgatója is.

A lapok részleteket közölnek a vizsgálat eredményéről, amelyből kitűnik, hogy a galaci börtön valóságos operett-fogház volt, mert az

eltölttek, ha megfelelő összeget fizettek a börtönigazgatóknak, szabadon járhattak-keltek a városban. A fogház egyik lakója rendszeres lakást bérelt a városban. Az elítélt fegyenc megházasodott és nagy lakomát csapott a fogházban.

A vizsgálat szerint 16 fegyenc csak névleg volt a börtön lakója, mert kint lakott a városban. A fogháznak volt három női alkalmazottja, akik a fogházőrök fizetési táblázatába voltak felvéve, kiderült azonban, hogy ezek mulatótársai voltak az igazgatóknak a börtönben rendezett pezsgős dáridókon.

Az egyetemi kisajátítások.

Írta: dr. Dettre János.

Keserves panaszként hangos a régi Szegednek halálraírt darabja: az egyetemi építkezések céljaira kijelölt Tiszapart. Kilenc ucca népe siránkozik, siratja az omladozásában is kedves hajlékot, amit halálra ítélt a fejlődés parancsa.

A törvény kényszerítése előtt természetesen mindenki meghajol. Senkisésem gondol arra, hogy kétségbe vonja a város kisajátítási jogát, vagy, hogy akadékoskodással megnehezítse a közérdekű tervek megvalósítását. Az érdekelteknek csupán egyetlen kívánságuk van: a kisajátítás ám vegye el a házukat, de ne vegye el a vagyonukat.

A törvény félreérthetetlenül rendelkezik: „A kisajátítás valódi és teljes kártalanítás mellett eszközöltetik.” A háztulajdonosoknak most az a kívánságuk — s ennek a kívánságnak jogosultságát nem is lehet megtagadni —, hogyha már őket a törvény parancsa kényszeríti is a házuk átadására, valósuljon meg a törvénynek javukra szóló rendelkezése is s a kártalanítás legyen valóban valódi és teljes. A kártérítés azonban csak akkor valódi és teljes, ha a kisajátító mindazt a kárt megtéríti, amit a kisajátítás következtében az érdekelte tulajdonos

szenved s ha a kártérítés mindarra a kárra kiterjed, ami a kisajátítás tolytán akár közvetve, akár közvetlenül előállott.

A kártérítés mérlekedésének megállapításánál nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a kisajátítás kényszerelődése a lehető legkedvezőtlenebb időben éri a háztulajdonosokat. A Kuria állandó gyakorlata szerint az ingatlanra vonatkozó tulajdonközösség árverés útján nem szüntethető meg, mert — a Kuria szerint — a mai gazdasági viszonyok mellett a forgalmi érték a valóságos értéknek lényegesen alatta marad s meg van nehezítve az a törekvés is, hogy az ingatlanok kényszerelődéséből kikerülő pénzösszeg újra ingatlan vásárlására fordíttassék. Ennek a bírói belátásnak éreztetni kell hatását a kártalanítási összeg megállapításánál is, annál inkább, mert nem ellenérdekeltek, hanem városi polgárság és városi polgárok állnak egymással szemben.

Senkisésem akarja és senkisésem akarhatja, hogy akár téves értékelés, akár indokolatlan előszeretettel által felcsigázott követelés a közérdek rovására elgúnyozza ki. Mindenki csak azt igényelheti, hogy a törvény rendelkezései elfogulatlan becslés alapján szabják meg a kártalanítás

összegét, aminek többet morális szempontból sem szabad követelni, de aminek kevesebbet — ugyancsak morális szempontból — nemcsak adni, de felajánlani sem lenne szabad. Voltaképpen alkudozásnak nem is lehetne helye,

az érdekelte tulajdonosok nem igényelhetnek többet, viszont a város nem kínálhat kevesebbet, mint amennyire érdektelen és elfogulatlan szakértők becsülik a kisajátítandó ingatlanokat.

Az érdekelte tulajdonosok joggal panaszkodnak amiatt is, hogy a kártalanítási összegnek egyezség útján való megállapítását megnehezíti az a hivatalos megatartás, mely kizárólag a mérnöki hivatal értékelését veszi alapul s teljesen figyelmen kívül hagyja még az állandó bírói szakértők becslésének eredményeit is. Már pedig a városi mérnökök nem is lennének jó tisztviselők, ha elfogultak nem lennének a város javára. Eppen a közérdeknek minél buzgóbb védelme, a hivatali kötelességek lelkes és lelkiismeretes végzése teszi objektívításukat kérdésessé. Az a körülmény, hogy a városi mérnöki hivatalnak és a bírói állandó szakértőknek becslése között 40, 50, 60 százalékos eltérések vannak, egyik magyarázatát kétségtelentl ebben találja.

A rendelkezésre álló pénzösszeg megszabottsága nem állhatja útját a törvény ama rendelkezésének, mely a kisajátítást szenvedőknek valódi és teljes kártalanítást rendel. A törvény egyrészt nem szentimentális a kisajátítóval szemben sem s annak vagyoni viszonyait sem kutatja. Másrészt — s ennek a közbeszólásnak éppen e gondolat fölvetése egyik célja — a kártalanítás fedezetét nem csupán a már rendelkezésre álló összeget lehet tekinteni.

Budapest törvényhatóságának pénzügyi bizottsága éppen a tegnapi napon Éber Antalnak egy indítványát fogadta el, melynek következtében az építési szabályrendeletnek oly értelmű módosítása iránt tesz a bizottság előterjesztést a fővárosi tanácsnak, hogy ahol új uccák épülnek, ott értékmelkedés címén a költségek felét vessék ki a telektulajdonosokra. (Ne mellőzzük azonban gyanakodni: ez nem — telekértékhadó.) Ennek a követelésnek jogosultságát Szeged város törvényhatósága is elismerte már egy-két szabályrendeletben s azonkívül a tanyai vasút építési költségei egyrészt az érdekelte tulajdonosokra való háritásával is. Amit meg lehet tenni a tanyai vasútnál, miért nem lehet megtenni az egyetemi építkezéseknél? Ha a tanya népét rá lehet kényszeríteni arra, hogy a vasútépítés által teremtett értékmelkedés egy részével a vasútépítés költségeihez hozzájáruljanak, — ha a hozzájárulás mértéke még vitás is —, miért nem lehetne az egyetemi építkezések körzetébe tartozó háztulajdonosokat is arra kötelezni, hogy az ingatlanok értékmelkedése arányában, a város népének áldozatkészségével és teherviselésével nyert értékmelkedésnek egy hányadát adják át, helyesebben: adják vissza a város népének, a köznek az építkezési költségekre s a kisajátított ingatlanok tulajdonosainak kártalanítására. Enélkül milyen igazságtalan s milyen antiszociális marad a kisajátítás végrehajtása. Egyfelől ott lesznek azok a háztulajdonosok, akikről elveszik a házaikat s akik az építési költségeknek, vagy vételárnak alig 40 százalékát kapják meg, a mérnöki hivatal hivatalos becslésében az amugy is alacsonyan kiszámított aranykoronáértéknek csupán 6000-es szorzószámmal kapott hányadosát teszi az értékelés alapjává, másfelől ott lesznek az egyetemi építkezések körzetében azok a boldog háztulajdonosok, akiknek nemcsak megmarad a házuk, de minden külön áldozat és beruházás nélkül értékben lényegesen emelkedik is. Senki szándékosan nem járulhat hozzá ahhoz az egyenlőtlenséghez, hogy egyesek elveszítik házaikat s vagyonuk egy jelentékeny részét s ugyanakkor, ugyanazon tény következtében szomszédjaik az értékmelkedésben jelentkező ingyenes jutaldban részesüljenek. Hatósági beavatkozásnak kell ezt az egyenlőtlenséget megszüntetni oly módon, hogy egyfelől a kisajátítást szenvedőknek valóban valódi és teljes kártalanítást adj, másfelől a kártalanítás céljára rendelkezésre álló alapot az építkezések által értékben növekedő háztulajdonosok kényszerhozzájárulásával növelje.

Sok panaszu van még a kisajátítást szenvedő háztulajdonosoknak. Panaszoik — s nem